

Sygn. akt: III AUa 140/13

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 12 listopada 2013 r.

Sąd Apelacyjny w Łodzi, III Wydział Pracy i Ubezpieczeń Społecznych

w składzie:

Przewodniczący: SSA Janina Kacprzak

Sędziowie: SSA Jacek Zajączkowski

SSA Anna Szczepaniak-Cicha (spr.)

Protokolant: st.sekr.sądowy Kamila Tomasik

po rozpoznaniu w dniu 12 listopada 2013 r. w Łodzi

sprawy **M. R.**

przeciwko **Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w T.**

o emeryturę,

na skutek apelacji wnioskodawcy

od wyroku Sądu Okręgowego w Piotrkowie Trybunalskim

z dnia 28 listopada 2012 r., sygn. akt: V U 558/12,

oddala apelację.

Sygn. akt III AUa 140/13

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 9 maja 2012 roku Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w T. odmówił M. R. prawa do emerytury w obniżonym wieku z uwagi na brak 15 lat pracy w warunkach szczególnych.

W odwołaniu z dnia 14 maja 2012 roku M. R. wniósł o zmianę decyzji i przyznanie mu prawa do emerytury, gdyż pracował w szczególnych warunkach przez 15 lat na stanowisku ślusarza i referenta. Organ rentowy domagał się oddalenia odwołania.

Sąd Okręgowy w Tomaszowie Mazowieckim wyrokiem z dnia 28 listopada 2012 roku odwołanie ubezpieczonego oddalił.

Sąd Okręgowy ustalił, że M. R., urodzony (...), w dniu 19 kwietnia 2012 roku wystąpił z wnioskiem o emeryturę. Organ rentowy uznał ogólny staż pracy wnioskodawcy przenoszący 25 lat oraz okres pracy w warunkach szczególnych w wymiarze 8 lat 1 miesiąca i 21 dni. ZUS nie uwzględnił ubezpieczonemu do warunków szczególnych okresów zatrudnienia: od 10 lipca 1978 roku do 24 stycznia 1983 roku, od 17 września 1987 roku do 31 maja 1989 roku i od 1 czerwca 1989 roku do 21 kwietnia 1991 roku. M. R. nie przystąpił do otwartego funduszu emerytalnego, na dzień złożenia wniosku nie pozostawał w stosunku pracy.

W okresie od 19 czerwca 1970 roku do 30 września 1977 roku odwołujący był zatrudniony w (...) Zakładach (...) w Ł. na stanowisku ślusarza w warsztacie mechanicznym. Zakłady te produkowały wyroby skórzane, głównie na potrzeby wojska, np. buty wojskowe, torby polowe, chomąta itp. W czasie od 24 października 1974 roku do 14 października 1975 roku M. R. odbywał zasadniczą służbę wojskową. Wnioskodawca jako ślusarz zajmował się przede wszystkim obróbką wykrojników, które służyły do wytwarzania obuwia. Wykrojniki te były wytwarzane ze stali. Proces technologiczny polegał na tym, że najpierw ślusarze wykonywali szablony, następnie wykrojniki były na gorąco kształtowane przez kowali ze stali, a potem ślusarze zajmowali się ręczną obróbką, która polegała na ich dopiłowaniu za pomocą pilników do szablonu oraz szlifowaniu za pomocą szlifierek. Ponadto ślusarze przy obróbce używali wiertarek, młotków, piłek, przecinaków, punktaków. Przy obróbce ręcznej wykrojniki były spawane przez spawaczy, a później hartowane przez kowali. Zdarzało się, że wnioskodawca sam spawał wykrojniki. M. R. zajmował się również obróbką matryc do krojenia obuwia, która wyglądała podobnie, jak obróbka wykrojników.

Z kolei od 1 czerwca 1989 roku do 31 marca 1996 roku wnioskodawca był zatrudniony w Zakładach (...) S.A. w T.. W trakcie tego zatrudnienia pracował jako ślusarz w Oddziale TUR Zakład A i (...) (od 1 czerwca 1989 roku do 21 kwietnia 1991 roku), jako ślusarz w wydziale ochrony środowiska (od 1 września 1992 roku do 30 września 1992 roku, z tym, że na miesiąc wrzesień 1992 roku był delegowany do biura handlu krajowego) i jako referent w biurze handlu krajowego (od 1 października 1992 roku do 31 marca 1996 roku). Jako ślusarz w wydziale ochrony środowiska ubezpieczony zajmował się stale i w pełnym wymiarze czasu pracy remontami i czyszczeniem rur ściekowych, przepompowni oraz zbiorników z zanieczyszczeniami. Do zadań wnioskodawcy na stanowisku referenta w biurze handlu krajowego należało przyjmowanie towarów produkowanych przez (...) np. waty, wiskozy, włóczki, itp. oraz towarów od dostawców, którzy zalegali z płatnościami i płacili w takich towarach, jak dywany, ubrania itp. Jako referent M. R. przyjmował i wydawał towary, a także jeździł po zaopatrzenie po całym kraju. Pomieszczenie, w którym wykonywał swe obowiązki w zakładzie było słabo oświetlone.

Jako okoliczność niesporną Sąd Okręgowy ustalił, że ani Zakłady (...) w Ł. ani Zakłady (...) S.A. w T. nie wystawiły odwołującemu świadectw wykonywania pracy w warunkach szczególnych.

W tak ustalonym stanie faktycznym Sąd pierwszej instancji uznał odwołanie za niezasadne. Przywołał treść art. 32 ustawy o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych, a także rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze. Zważył, że wnioskodawca nie spełnia przesłanki 15 lat pracy w warunkach szczególnych, koniecznego dla uzyskania emerytury przewidzianej w obniżonym wieku. Fakt ten winien być przede wszystkim wykazany świadectwami wykonywania pracy w warunkach szczególnych - § 2 ust. 2 rozp. RM, a takich świadectw M. R. pracodawcy nie wydali.

Z zeznań przesłuchanych świadków, wnioskodawcy, z zachowanych dokumentów osobowych wynika, jakie konkretnie prace wykonywał ubezpieczony i w jakim wymiarze. W świetle tych dowodów do pracy w szczególnych warunkach zaliczyć można dodatkowo okres zatrudnienia w Zakładach (...) w T. od dnia 22 kwietnia 1991 roku do dnia 31 sierpnia 1992 roku na stanowisku ślusarza w wydziale ochrony środowiska (w miesiącu wrześniu 1992 roku wnioskodawca pracy tej nie wykonywał, ponieważ był delegowany do biura handlu krajowego). Odwołujący w tym czasie zajmował się bowiem stale i w pełnym wymiarze bieżącą konserwacją urzędzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie A dział XIV, poz. 25. Okres pracy od 1 czerwca 1989 roku do 21 kwietnia 1991 roku M. R. ma zaliczony do pracy w szczególnych warunkach przez ZUS. Nie natomiast w materiale dowodowym podstaw do uwzględnienia w stażu pracy w warunkach szczególnych pozostałych okresów pracy wskazanych przez wnioskodawcę.

I tak, gdy chodzi o pracę w (...) Zakładach (...) w Ł. od 19 czerwca 1970 roku do 23 października 1973 roku i od 28 października 1975 roku do 30 września 1977 roku na stanowisku ślusarza, to praca w charakterze ślusarza tylko wtedy mogłaby być uznana za zatrudnienie w warunkach szczególnych uprawniające do emerytury w obniżonym wieku, gdyby wnioskodawca, będąc formalnie zatrudniony jako ślusarz, wykonywał w rzeczywistości prace przy spawaniu, wycinaniu elektrycznym, gazowym i atomowodorowym lub inne prace wymienione w wykazie stanowiącym załącznik

do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku. Z zeznań świadków zatrudnionych wówczas z odwołującym oraz zeznań samego M. R. wynika jednoznacznie, że ubezpieczony w tym okresie wykonywał także inne prace, które nie mogą być kwalifikowane jako zatrudnienie w warunkach szczególnych, gdyż zajmował się obróbką wykrojników, które służyły do wytwarzania obuwia. Takie czynności jak piłowanie pilnikiem, wiercenie, dobijanie młotkiem, nie zostały wymienione w wykazie. Tak więc nie można okresu zatrudnienia w (...) uznać za pracę w warunkach szczególnych wykonywaną stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

Jeśli zaś chodzi o pracę na stanowisku referenta w Zakładzie (...) S.A. w T., to Sąd wskazał, że okresu tego nie można zaliczyć do warunków szczególnych, ponieważ stanowisko referenta nie zostało wymienione w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia RM z 7 lutego 1983 roku, a zatem nie ma tu znaczenia okoliczność, że pomieszczenie, w którym odwołujący świadczył pracę w biurze handlu krajowego było słabo oświetlone.

Sąd Okręgowy uzasadnił nadto, że wniosek skarżącego o dopuszczenie dowodu z opinii biegłego z zakresu medycyny i warunków pracy na okoliczność czy odwołujący wykonywał pracę w warunkach został oddalony, albowiem na podstawie materiału dowodowego zgromadzonego w sprawie Sąd był w stanie samodzielnie ustalić, czy M. R. pracował na stanowiskach w warunkach szczególnych, bez potrzeby zasięgania wiadomości specjalnych. Mając wszystko to na uwadze i dochodząc do konkluzji, że wnioskodawca nie pracował przez 15 lat w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy, Sąd Okręgowy odwołanie oddalił na podstawie art. 447¹⁴ § 1 k.p.c.

W apelacji skierowanej przeciwko temu wyrokowi M. R. nie sformalizował zarzutów, podniósł przede wszystkim, że orzeczenie jest krzywdzące, a uzasadnienie niezrozumiałe. Pismem z dnia 8 stycznia 2013 roku wniósł o zmianę wyroku i przyznanie mu prawa do emerytury, gdyż rzetelnie przepracował w warunkach szczególnych około 17 lat. Pracował chętnie i po godzinach, był także działaczem społecznym, samorządowym, związkowym i sportowym, którego pozbawiono praw nabytych.

Sąd Apelacyjny w Łodzi zważył, co następuje:

Apelacja ubezpieczonego nie jest zasadna.

Kontrola instancyjna zaskarżonego rozstrzygnięcia prowadzi do akceptacji ustaleń poczynionych przez Sąd pierwszej instancji oraz uznania, iż z dokonanej analizy prawnej Sąd Okręgowy wyprowadził prawidłowy wniosek o braku podstaw do uwzględnienia odwołania.

Zgodnie z art. 184 ustawy z dnia 17 grudnia 1998 roku o emeryturach i rentach z Funduszu Ubezpieczeń Społecznych (t.j. Dz.U. z 2009r., Nr 153, poz. 1227 ze zm.) ubezpieczeni urodzeni po dniu 31 grudnia 1948 roku uzyskują prawo do emerytury po osiągnięciu wieku przewidzianego w art. 32 ustawy, jeżeli w dniu wejścia w życie ustawy osiągnęli okres zatrudnienia w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze wymagany w przepisach dotychczasowych do nabycia prawa do emerytury w wieku niższym oraz mają niezbędny okres składkowy i nieskładkowy o którym mowa w art. 27 ustawy (tj. 25 lat dla mężczyzn). Odnosząc się do samego warunku odpowiednio długiego okresu pracy w warunkach szczególnych należy wskazać, że zgodnie z § 4 rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (Dz.U. Nr 8, poz. 43 ze zm.) winien on wynosić co najmniej 15 lat, a sama praca musi być wymieniona w wykazie A, stanowiącym załącznik do przedmiotowego rozporządzenia, prócz tego ma być wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy (§ 2 ust. 1). Praca w szczególnych warunkach to praca wykonywana stale (codziennie) i w pełnym wymiarze czasu pracy (przez 8 godzin dziennie, jeżeli pracownika obowiązuje taki wymiar czasu pracy) w warunkach pozwalających na uznanie jej za jeden z rodzajów pracy wymienionych w wykazie stanowiącym załącznik do rozporządzenia Rady Ministrów z dnia 7 lutego 1983 roku (por. wyroki Sądu Najwyższego: z dnia 14 września 2007r., III UK 27/07, OSNP 2008/21-22/325; z dnia 19 września 2007r., III UK 38/07, OSNP 2008/21-22/329; z dnia 6 grudnia 2007r., III UK 66/07, LEX nr 483283; z dnia 22 stycznia 2008r., I UK 210/07, OSNP 2009/5-6/75, z dnia 24 marca 2009r., I PK 194/08, LEX nr 528152). Decydującą rolę w analizie charakteru pracy ubezpieczonego z punktu widzenia uprawnień emerytalnych ma zatem możliwość zakwalifikowania tej pracy, jako wskazanej w

konkretnej pozycji wykazu A, stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku w sprawie wieku emerytalnego pracowników zatrudnionych w szczególnych warunkach lub w szczególnym charakterze (tak Sąd Najwyższy w wyroku z dnia 8 czerwca 2011r., I UK 393/10 LEX nr 950426) oraz uznania, że praca taka była wykonywana stale i w pełnym wymiarze czasu pracy.

W rozpatrywanej sprawie Sąd Okręgowy uznał, że zebrany w sprawie materiał dowodowy daje podstawy do ustalenia, że M. R. pracował w Zakładach (...) w T. w warunkach szczególnych w pełnym wymiarze czasu pracy w okresie od 1 czerwca 1989 roku do 21 kwietnia 1991 roku jako ślusarz w oddziale remontowym. Okres ten został uwzględniony przez organ rentowy, co wraz z pozostałymi (niespornymi) okresami pracy w warunkach szczególnych daje 8 lat 1 miesiąc i 21 dni stażu pracy w warunkach szczególnych. Nadto Sąd Okręgowy zasadnie stwierdził, że wyniki postępowania dowodowego pozwalają na przyjęcie, że także pracując w okresie od 22 kwietnia 1991 roku do 31 sierpnia 1992 roku jako ślusarz w wydziale ochrony środowiska w (...) w T. wnioskodawca wykonywał stale i w pełnym wymiarze czasu pracę w warunkach szczególnych, zajmował się bowiem bieżącą konserwacją urządzeń na oddziałach będących w ruchu, w których jako podstawowe wykonywane są prace wymienione w wykazie, a więc pracował na stanowisku wskazanym w dziale XIV poz. 25 wykazu A stanowiącego załącznik do rozporządzenia RM z dnia 7 lutego 1983 roku. Doliczenie tego stażu do okresu 8 lat 1 miesiąca i 21 dni nie daje jednak wnioskodawcy wymaganych 15 lat zatrudnienia w warunkach szczególnych.

W pełni podzielić należy rozważania Sądu Okręgowego, że brak jest dowodowych podstaw do uznania, że praca skarżącego na stanowisku referenta w Zakładach (...) w T. oraz praca ślusarza w (...) Zakładach (...) w Ł. mogą być zaliczone do stażu pracy w warunkach szczególnych, uprawniającego do emerytury w obniżonym wieku. Należy mieć przede wszystkim na uwadze, że w postępowaniu odwoławczym o prawo do emerytury z tytułu pracy w szczególnych warunkach wszystkie obowiązki dowodowe w zakresie wykazania, że praca miała charakter pracy w warunkach szczególnych, obciążają osobę ubiegającą się o świadczenie. Innymi słowy, to nie organ rentowy ma w sporze o emeryturę obowiązek wykazania, że praca wykonywana przez wnioskodawcę nie była pracą w warunkach szczególnych, lecz wnioskodawca ma obowiązek udowodnić, że taki charakter praca miała (tak m.in. Sąd Apelacyjny w Gdańsku w wyroku z dnia 21 marca 2013r., III AUa 1570/12, LEX nr 1298891).

M. R. nie wykazał poprzez stosowne świadectwa wykonywania pracy w warunkach szczególnych pochodzące od pracodawcy (§ 2 ust. 2 rozp. z 07.02.1983r.), że pracował w warunkach szczególnych stale i w pełnym wymiarze czasu pracy w (...) Zakładach (...) w Ł. oraz w Zakładach (...) w T.. Jak trafnie zważył Sąd Okręgowy, przeprowadzone w sprawie dowody z dokumentów oraz zeznań świadków i samego wnioskodawcy pozwoliły jednoznacznie ustalić, jakie były podstawowe obowiązki ubezpieczonego na stanowisku ślusarza w (...) oraz na kolejnych stanowiskach w (...). Jako ślusarz w (...) Zakładach (...) odwołujący pracował przy produkcji wykrojników służących do wytwarzania obuwia. Przy obróbce ręcznej wykrojniki były spawane przez spawaczy, a później hartowane przez kowali. Niekiedy wnioskodawca sam spawał wykrojniki, ale nie były to jego stałe obowiązki. Na stałe zajmował się ręczną obróbką wykrojników poprzez ich spiłowywanie, a następnie szlifowanie, używał przy tym wiertarek, młotków, pilników, piłek, przecinaków i punktaków. Taka praca ślusarza nie została przypisana do żadnego stanowiska wymienionego w wykazie A załącznika do rozporządzenia Rady Ministrów z 7 lutego 1983 roku, a zatem okres zatrudnienia w (...) nie może być uwzględniony do stażu pracy wnioskodawcy w warunkach szczególnych. Tym bardziej praca na stanowisku referenta w biurze handlu krajowego w Zakładach (...) w T. nie może być zaliczona do tego stażu. Jako referent ubezpieczony wykonywał prace biurowe oraz obowiązki zaopatrzeniowca, wydawał towary i jeździł po towary po całym kraju. Nie jest to również praca wykonywana stale i pełnym wymiarze na jakimkolwiek stanowisku wymienionym w załączniku do rozporządzenia z 7 lutego 1983 roku.

W apelacji ubezpieczonego nie zostały sformalizowane żadne zarzuty naruszenia prawa materialnego bądź procesowego. Wnioskodawca nie przedstawił również argumentów, które mogłyby mieć istotne znaczenie dla oceny prawidłowości rozstrzygnięcia. W szczególności nie stanowi takiego argumentu twierdzenie, że orzeczenie jest krzywdzące, a nadto, że wnioskodawca wykazywał się w pracy społecznej i innej działalności. Emerytura w obniżonym wieku na podstawie art. 184 ustawy o emeryturach i rentach z FUS stanowi w systemie zaopatrzenia emerytalnego uprawnienie wyjątkowe, a więc przesłanki z tego przepisu wymagają wykładni ścisłej i żadne względy słuszności

nie mogą prowadzić do obejścia wymogu udowodnienia 15 lat pracy w warunkach szczególnych. Poza polemicznym stwierdzeniem, że skarżący posiada około 17 lat stażu pracy w warunkach szczególnych, apelujący nie wskazał, jakie kryteria sędziowskiej oceny dowodów, określone w art. 233 § 1 k.p.c., zostały naruszone przy ocenie materiału dowodowego i dokonywaniu ustaleń w następstwie tej oceny. Zdaniem Sądu drugiej instancji, Sąd Okręgowy ocenił zeznania świadków oraz ubezpieczonego zgodnie z logiką i doświadczeniem życiowym, wywody w tym przedmiocie Sąd Apelacyjny akceptuje bez potrzeby ich powtarzania. W tym stanie rzeczy apelacja ubezpieczonego uległa oddaleniu, z mocy art. 385 k.p.c.

Przewodnicząca: Sędziowie: